

Työt katu- ja muilla yleisillä alueilla

Katuluvan lupaohjeet ja -ehdot

TARVITTAVAT LUVAT KADUILLA JA MUILLA YLEISILLÄ ALUEILLA	4
1. YLEISTÄ	4
1.1. Ilmoitusvelvollisuus	4
1.2. Ilmoituksen tekeminen.....	5
2. SIJOITTAMISLUPA (maksuton).....	5
3. KATULUPA (maksullinen).....	6
3.1. Katuluvan jatkoaika	7
3.2. Häätätyöt.....	8
3.3. Lumenpudotustyöt	8
3.4. Uudet ja saneeratut katualueet	8
3.5. Poikkeuksellinen työaika	9
4. KATULUVAN MAKSUJEN PERUSTEET.....	9
4.1. Katuluvan maksun peruste	9
4.1.1. Tarkastus- ja valvontamaksu	10
4.1.2. Alueen käyttömaksun suuruuden määrittäminen	10
4.1.3. Katuluvan maksuluokat	11
4.2. Työaika.....	12
4.3. Takuu-aika.....	12
5. TÖIDEN SUORITTAMINEN KADUILLA JA MUILLA YLEISILLÄ ALUEILLA.....	13
5.1. Katselmukset	13
5.1.1. Alkukatselmus.....	14
5.1.2. Osittainen vastaanottokatselmus.....	14
5.1.3. Vastaanottokatselmus.....	14
5.1.4. Ylimääräinen valvontakäynti	15
5.2. Takuutarkastus	15
6. TILAPÄISET LIIKENNEJÄRJESTELYT	15
6.1. Joukkoliikenne	15
6.2. Jalankulku ja pyöräily.....	16
6.3. Liikennejärjestelyistä tiedottaminen	16
6.4. Vastuu liikennejärjestelyistä.....	17
6.5. Liikenteenohjauslaitteet.....	17
6.6. Pysäköiminen.....	18
6.7. Nostotyöt ja niiden liikennejärjestelyt	19
7. KUNNOSSA- JA PUHTAANAPITO	20

8.	KAIVUTÖISSÄ NOUDATETTAVAT MÄÄRÄYKSET JA OHJEET.....	20
8.1.	Ennen työn aloittamista	20
8.2.	Kaivutöiden yleiset ohjeet	21
8.3.	Kaivannon suojaus	22
8.4.	Kaivannon tekeminen rakentamattomalle/pohjaamattomalle kadulle.....	22
8.5.	Louhintatyöt	22
8.6.	Kaivannon täyttö ja tiivistys.....	22
8.7.	Rakennekerrosten kantavuus.....	23
8.8.	Päällystystyöt.....	23
8.8.1.	Vanhan päällysteen leikkaukset	23
9.1.1.	Tilapäinen päällyste	24
9.1.2.	Päällystekerrokset	24
9.1.3.	Asfalttipäällysteet.....	25
9.1.4.	Sora- ja sirotepintaiset kadut	25
9.1.5.	Puistokäytävät	25
9.1.6.	Kivikadut	25
9.1.7.	Kiveykset.....	26
9.1.8.	Reunatuet	26
9.2.	Muut rakenteet ja merkinnät	26
9.3.	Kansistot	26
9.4.	Kaiteet, liikennemerkkit jne.	27
9.5.	Ajoratamerkinnät	27
9.6.	Suojatien uudelleenmerkintä	27
10.	VIHERTYÖT	27
10.1.	Nurmikko	27
10.1.1.	Rakennustyönaikainen suojaus	27
10.1.2.	Vaurioiden korjaus.....	27
10.1.3.	Nurmikon teko ja alkuhoito.....	28
10.2.	Pensaat	28
10.2.1.	Rakennustyönaikainen suojaus	28
10.2.2.	Pensaan/pensaiden väliaikainen poisto	28
10.2.3.	Pensaiden uudelleen istutus.....	29
10.3.	Puut	29
10.3.1.	Puun poisto/siirto	29

10.4.	Rakennustyönäikainen suojaus	29
10.5.	Kukkaistutusten, pensaiden ja puiden vauriot	31

TARVITTAVAT LUVAT KADUILLA JA MUILLA YLEISILLÄ ALUEILLA

1. YLEISTÄ

1.1. Ilmoitusvelvollisuus

Kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 14 a ja b§ mukaan:

”Työstä vastaavan on tehtävä työstä kadulla ja yleisellä alueella ilmoitus kunnalle. Työ voidaan aloittaa heti, kun kunta on antanut suostumuksen työn aloittamiseen. Jos kunta ei ole käsitellyt ilmoitusta 21 vuorokauden kuluessa, työ voidaan kuitenkin aloittaa.

Ilmoitukseen on liitettävä selvitys, jossa osoitetaan tarvittavassa laajuudessa alueen työnaikainen käyttö, työn kesto, työssä käytettävien laitteiden ja rakenteiden sijoitus, tilapäinen liikennejärjestely kaikki liikennemuodot huomioon ottaen sekä työstä vastaava henkilö ja hänen ammattipätevyytensä. Tämän lisäksi kunta voi vaatia muitakin ilmoituksen käsittelemiseksi tarpeellisia selvityksiä.

Kunta voi antaa ilmoituksen johdosta työn suorittamisesta määräyksiä, jotka ovat tarpeen työstä mahdollisesti liikenteen sujuvuudelle, turvallisuudelle ja esteettömyydelle, kadulla ja yleisellä alueella sijaitseville johdoille ja laitteille sekä kadun ja yleisen alueen rakenteille aiheutuvan haitan ja vahingon vähentämiseksi. Työmaalla on oltava taulu, josta ilmenevät työn suorittaja ja työstä vastaavan yhteystiedot. Ilmoittajan on pidettävä työalue puhtaana ja saatettava alue hyväksytyin työajan kuluessa työtä edeltäneeseen kuntoon.

Kunnan antamien määräysten lainmukaisuus voidaan saattaa kunnan rakennusvalvontaviranomaisen ratkaistavaksi.

Rikkoontuneet johdot, laitteet ja rakenteet saadaan merkittävien vahinkojen estämiseksi korjata välittömästi. Korjaamisesta on ilmoitettava kunnalle niin pian kuin mahdollista ja annettava 2 momentissa tarkoitettu selvitys.

Kunta voi periä maksun, joka perustuu 14 a §:ssä tarkoitettun ilmoituksen tarkastamisesta ja työn valvonnasta kunnalle aiheutuneisiin kustannuksiin.

Kunta voi periä aikaan, alueen laajuuteen ja alueen keskeisyyteen perustuvan kohtuullisen maksun alueen tilapäisestä käyttämisestä 14 a §:ssä tarkoitettulla tavalla työmaana, jos alue rajataan pois yleisestä käytöstä. Maksu peritään yhden työmaan osalta vain kerran. Maksua ei peritä, jos työ tehdään kunnan suorittaman kadun rakentamiseen liittyvän muun työn yhteydessä. Maksua ei peritä siltä ajalta, jonka alue on työmaana työstä vastaavasta riippumattomasta syystä, jota ei voida ennakoita.

Kunta ja poliisi voivat periä 16 §:n 4 momentissa tarkoitettun välittömän vaaran torjumisesta aiheutuneet erityiset kustannukset siltä, jonka toiminnasta tai laiminlyönnistä vaara on aiheutunut. Erityisiä kustannuksia ovat sellaiset työstä tai kaluston käytöstä aiheutuneet kustannukset, jotka eivät johdu tavanomaisesta valvontatyöstä tai tavanomaisesta kaluston käytöstä. Kustannusten maksamiseen ja perimiseen sovelletaan, mitä uhkasakkolain (1113/1990) 17 §:ssä säädetään.

Kunta hyväksyy maksujen määräämisen perusteet sisältävän taksan.”

1.2. Ilmoituksen tekeminen

Ilmoituksen tekemistä varten Hämeenlinnan kaupunki on ottanut käyttöön sähköisen järjestelmän koskien katulupien hakemista. Sijoittamis- ja katuluvat haetaan ePermit-järjestelmän kautta <https://kartta.hameenlinna.fi/ePermit>.

Katu- ja yleisillä alueilla työskentelyyn tarvittavat luvat:

- sijoittamissopimus (maksuton)
- katulupa (maksullinen)
 - kaivulupa – katu- tai yleisellä alueella suoritettavista kaivutöistä ilmoittaminen
 - liikennealueen vuokraus – kadulla tehtävistä töistä ilmoittaminen
 - yleisen alueen vuokraus rakennustyöhön – yleisen alueen vuokraus rakennustyöhön

2. SIJOITTAMISLUPA (maksuton)

Johdon, kaapelin, rakenteen tms. sijoittaminen kadulle tai muulle yleiselle alueelle edellyttää aina maanomistajan lupaa. Sijoittamislupahakemus pitää tehdä hyvissä ajoin ennen aiottua työn aloittamista, vähintään 21 vrk ennen sijoittamistarvetta. Työtä ei saa aloittaa ennen kuin sijoittamis- ja katuluvat on myönnetty.

Sijoittamislupahakemuksen liitteenä tulee olla asemapiirustus ja poikkileikkaus, joilla osoitetaan rakenteiden ja laitteiden sijoittuminen alueelle. Piirustuksen pohjana on oltava ajantasainen kartta. Mikäli liitytään vesi-, viemäri- tai hulevesiverkostoon pitää hakemuksen liitteeksi liittää myös **Hämeenlinnan Seudun Veden liitoskohtalausunto**. Sijoitussopimuksen hakijan tehtäviin kuuluu sijoittamispaikkaan liittyvä selvitystyö, kuten maanomistus. Kaupunki myöntää sijoitusluvat vain omistamilleen maa-alueille.

Katulupahakemuksen liitteineen voi jättää yhtä aikaa sijoittamislupahakemuksen kanssa.

Kestopäällysteisten katujen poikitukset on aina suoritettava ensisijaisesti tunkkaamalla tai muulla vastaavalla työtavalla, ei kaivamalla.

Olemassa olevan johdon, kaapelin tai muun laitteen korjaamiseen ei tarvitse hakea sijoittamislupaa. Katulupahakemus on kuitenkin tehtävä kohdan 3 mukaisesti.

Mikäli 10 vuotta sijoittamisluvan myöntämisen jälkeen katualueeseen tai yleiseen alueeseen joudutaan tekemään rakenteellisia tai kaavallisia muutoksia, vastaavat sijoitusluvan saaneet rakenteidensa mahdollisista siirtokustannuksista ellei muulla sopimuksella ole toisin sovittu.

Mikäli olemassa oleva johto, kaapeli tai muu laite/rakenne korvataan uudella rakenteella, on vanhat rakenteet poistettava katu- ja yleiseltä alueelta, ellei muuta sovita tai muulla sopimuksella ole toisin sovittu.

Sijoittamisluvat haetaan ePermit-järjestelmän kautta <https://kartta.hameenlinna.fi/ePermit>.

3. KATULUPA (maksullinen)

Työstä vastaavan on tehtävä ilmoitus kaupungille kadulla tai muulla yleisellä alueella suoritettavaa työstä (kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapitolaki 14a §). **Työstä vastaavalla tarkoitetaan sitä, jonka lukuun työtä tehdään** (tilaaja, rakennuttaja). Ilmoituksen tekemisen voi antaa käyttämänsä urakoitsijan tehtäväksi (valtakirja), mikä ei kuitenkaan siirrä laissa tarkoitettuja vastuita. Työtä ei saa aloittaa, ellei katulupaa ole myönnetty.

Luvan tarkoituksena on:

- kaupungin omaisuuden arvon säilyttäminen
- liikenteen turvallisuuden varmistaminen
- liikenteen sujuvuuden varmistaminen

Ilmoitettavia töitä ovat kaikki kadulla tai muulla yleisellä alueella tapahtuvat työt. Näitä ovat mm.:

- kaapeleiden ja vesijohtojen kaivutyöt
- kiinteistön rakentamis- ja korjaamistyöt, jolloin työmaaksi rajataan osa kadusta tai yleisestä alueesta
- kiinteistöjen vesijohto-, sähkö-, tietoliikenne-, kaukolämpö- ja viemäriiliitynnät
- kunnallistekniikan sijoittaminen yleisille alueille
- kadulle pystytettävät rakennustelineet
- katu- tai yleiseltä alueelta tapahtuvat nostot
- rakennusmateriaalien ja kuormalavojen säilyttäminen kadulla
- työmaatilojen säilyttäminen kadulla
- tilapäiset pysäköintijärjestelyt

Katulupahakemus tulee toimittaa maksuluokkaan I kuuluvista alueista tai aluevaraukseltaan yli 240 m² kokoisista alueista vähintään 21 vuorokautta ennen työn aloittamista. Maksuluokkakartat löytyvät kaupungin internet –sivuilta (www.hameenlinna.fi/Katuluvat).

Muista maksu- ja aluevarausluokista lupahakemus pitää toimittaa vähintään 14 vuorokautta ennen työn aloittamista.

Työ voidaan aloittaa, kun

- 1) **lupa on myönnetty** ja
- 2) **haettu lupa-aika on alkanut** sekä
- 3) **mahdollinen katuluvan mukainen alkukatselmus pidetty.**

Jos hakemusta ei ole käsitelty 21 vuorokauden kuluessa sen jättämisestä, työ voidaan kuitenkin aloittaa määräajan kuluttua umpeen. Työkohteessa on tällöinkin pidettävä alkukatselmus. Työtä ei kuitenkaan saa aloittaa, mikäli 21 vuorokautta umpeutuu sen vuoksi, että hakija ei ole toimittanut kaikkia vaadittuja tietoja tai tarvittavia liitteitä hakemuksen liitteeksi.

Katuluvat haetaan ePermit-järjestelmän kautta <https://kartta.hameenlinna.fi/ePermit>.

Hakemuksesta tulee selvittää:

- alue ja sen työnaikainen käyttö
- työn aloitusajankohta sekä lopetusajankohta

- työnaikainen liikennejärjestelysuunnitelma. Pää- ja kokoojakaduilla (maksuluokan I ja II kadut) tulee tilapäisten liikennejärjestelyjen suunnittelijalla olla tarvittava pätevyys, katu-/tieturva II -koulutus. Hämeenlinnan kaupungin internet-sivuilta löytyy periaateku-
via työnaikaisen liikennejärjestelysuunnitelman laadintaa varten.
- laitteiden ja rakenteiden tms. sijoittaminen.

Hakemukseen tulee liittää:

- kopio sijoittamislupapäätöksestä tai päätöksen numero ja vuosiluku (ei tarvita yhtä aikaa sijoituspaikkalupahakemuksen kanssa jätettäviin ilmoituksiin)
- muut mahdolliset luvat tai työstä tehtävät ilmoitukset esimerkiksi meluilmoitus tai HS-
veden liitoslausunto

Useita pieniä, samankaltaisia korjaus- tai muutostöitä (esim. kansistojen tai venttiilien vaihtoja) voi-
daan yhdistää samaan ilmoitukseen. Kaikki työt on yksilöitävä ilmoituksessa ja ne on suoritettava
yhtäjaksoisesti samassa kaupunginosassa. Maksu muodostuu alueen käyttömaksusta, jona käytetään
alle 60 m², töiden kokonaiskestosta sekä tarkastus- ja valvontamaksusta.

Katuluvassa haettavan työalueen on vastattava yhdessä sijoitusluvassa myönnettyä johdon, laitteen,
rakenteen tms. sijoittamista. Samaa katulupahakemukseen ei voi yhdistää kohteita useammasta si-
joitusluvasta. Jos työn suorittamisen kohtaa jostain syystä tarvitsee muuttaa, tulee hakijan ilmoittaa
muutoksesta lupatarkastajalle sekä kunnossapitomestarille ennen töiden aloittamista.

Myönnetyn katuluvan lupaehtoja voidaan tarvittaessa täydentää työn suorittamisen aikana mikäli
työn luonteen muuttuminen, yleinen etu, liikenneturvallisuus tai muu syy sitä edellyttävät. **Työ-
maalla on oltava kopio myönnetystä katuluvasta liitteineen.** Katulupa pitää esittää sitä pyydetä-
essä.

3.1. Katuluvan jatkoaika

Katulupa on voimassa hakemuksessa ilmoitettuna työaikana, jos lupapäätöksessä ei ole toisin ilmoi-
tettu. **Työt on suoritettava luvan voimassaoloaikana, muussa tapauksessa kyseessä on luvaton
työ.**

Mikäli työaika venyy arvioidusta, työaikaan on **haettava jatkoaikaa** ePermit-järjestelmän ”Ennak-
kokyselyt ja viestit” osion kautta **luvan voimassaoloaikana**. Samoin jos työn suorittamisen ajan-
kohta jostain syystä siirtyy, **lupa-ajan siirtoa** on haettava ePermit-järjestelmän ”Ennakkokyselyt ja
viestit” osion kautta **luvan voimassaoloaikana**. Jatkoajan myöntämisestä eikä työajan siirtämisestä
peritä erillistä käsittelymaksua.

Katuluvan jatkoajalla jatketaan alueen käyttöaikaa ja alueen käytöstä peritään taksojen mukaiset
maksut koko työajalta.

Mikäli työajan siirtoa ei ole haettu luvan voimassaoloaikana, on työlle haettava uusi, maksullinen
lupa. **Lupamaksut peritään aina, jos työn siirtymistä ei ole haettu tai työn suorittamista ilmoi-
tettu peruksi** ePermit-järjestelmän ”Ennakkokyselyt ja viestit” osion kautta.

3.2. Hätätyöt

Poikkeuksellinen ilmoitusmenettely koskee siis äkillisesti, merkittävän vahingon estämiseksi tehtäviä välttämättömiä korjauksia, joista tulee tehdä ilmoitus **puhelimitse** Hämeenlinnan kaupungin **kunnossapitomestarille** viimeistään aloitusta seuraavana työpäivänä ja **katulupahakemus kahden arkipäivän** kuluessa. Mikäli kirjallista ilmoitusta ei ole toimitettu tässä ajassa, peritään kohteesta luvattoman työn mukainen taksa.

Tällaisia hätätöitä ovat työt, jotka tehdään johdon, laitteen tai rakenteen rikkoutumisen aiheuttamien merkittävien vahinkojen estämiseksi, mm. rikkoutuneen vesijohdon, viemäriputken, kaasu- sekä kaukolämpöputken korjaamiset tai kaatuneiden ja kallistuneiden valopylväiden korjaus.

Näiden hätätyönä tehtävien kiireellisten korjausten osalta rikkoutuneen johdon, laitteen tai rakenteen omistaja tai hänen valtuuttamansa edustaja työmaalla vastaa siitä, että kohteessa on asianmukaiset ja turvalliset tilapäiset liikennejärjestelyt.

3.3. Lumenpudotustyöt

Katualueelle tehtävästä kattolumien pudottamisesta ja jääpuikkojen poistamisesta riittää ilmoitus lupaviranomaiselle. Ilmoitus tehdään ePermit-järjestelmän kautta liikennealueen vuokrauksena koko talveksi marraskuun loppuun mennessä ja lisäilmoitus varsinaisesta suoritusajankohdasta tehdään ePermit-järjestelmän ”Ennakkokyselyt ja viestit” osion kautta viimeistään päivää ennen työn suorittamista. Lupahakemukseen liitetään suunnitelma työn suorittamista varten tehtävistä tilapäisistä liikennejärjestelyistä.

Kiinteistön haltija ja työn suorittaja ovat vastuussa kadun käyttäjien turvallisuudesta ja tilapäisistä liikennejärjestelyistä.

Yleisen alueen rajaamisesta lumenpudotuksen ajaksi ei peritä maksua. Lumet pitää poistaa katualueelta välittömästi. Mikäli lunta halutaan varastoida pysäköintipaikalla yli viikon ajan, haetaan varastointiin lupa. Lumen varastoinnin osalta peritään maksua viikon ylittävältä ajalta.

Maksulliselle pysäköintipaikalle ei saa varastoida lumia ollenkaan.

Kiinteistön omistaja saa rajata kevyen liikenteen väylän välittömästi pois käytöstä, jos katolla olevista lumista tai jääpuikoista havaitaan vaaraa kevyen liikenteen väylän käyttäjille. **Vaaran poistamiseen on ryhdyttävä välittömästi.** Kevyen liikenteen väyliä ei saa pitää tarpeettomasti pois käytöstä, kevyen liikenteen väylän sulkeminen ilmeisen vaaran vuoksi on sallittu korkeintaan yhden vuorokauden ajaksi.

3.4. Uudet ja saneeratut katualueet

Mikäli **uusille kaduille tai kevyen liikenteen väylille** haetaan katulupaa kadun valmistumisen jälkeen, peritään **katulupamaksut viisinkertaisina seuraavan kahden vuoden aikana.** Hätätyöiden ja kaapelin rikkoutumisten takia suoritettaville kaivutöille katulupamaksuja ei koroteta tämän viiden vuoden aikana. Kaivutöihin liittyvät päällystystyöt pitää suorittaa tällöin koko päällysteen leveydeltä.

Mikäli kaduille tai kevyen liikenteen väylille, joiden **asfaltti on uusittu asfalttiohjelman mukaisesti tai jotka ovat saneerausohjelman mukaisesti saneerattu**, haetaan katulupaa päällystystyön valmistumisen jälkeen, **peritään katulupamaksut kaksinkertaisena seuraavan vuoden ajan**.

Hätätöiden ja kaapelin rikkoutumisten takia suoritettaville kaivutöille katulupamaksuja ei koroteta (koskien olemassa olevia toimijan rakenteita) tämän vuoden aikana. Kaivutöihin liittyvät päällystystyöt pitää suorittaa koko päällysteen leveydeltä.

3.5.Poikkeuksellinen työaika

Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojelumääräyksissä on määritelty, että **häiritsevää melua aiheuttavaa työtä** voidaan tehdä ilman ympäristönsuojelulain 60 §:n mukaista ilmoitusta, **jos työ voidaan tehdä enintään neljän viikon aikana arksin klo 7.00 – 18.00 välisenä aikana**.

Mikäli häiritsevää melua aiheuttavaa työtä halutaan suorittaa klo 7.00 – 18.00 välisen ajan ulkopuolella, pitää työn suorittajan hankkia poikkeusta työaikaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi myöntää poikkeuksen kellonajoista, mikäli työ on välttämätöntä elinkeinon harjoittamiseksi (esimerkiksi kuivurin käyttö) tai yhdyskuntateknisen kunnossapidon, kuten liikenneturvallisuuden tai liikenteen sujuvuuden, vuoksi.

4. KATULUVAN MAKSUJEN PERUSTEET

4.1.Katuluvan maksun peruste

Kunnalla on kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 14 b §:n mukaan oikeus periä maksu kaduilla ja muilla yleisillä alueilla tehtäviä töitä koskevien ilmoitusten tarkastamisesta ja töiden valvonnasta aiheutuneista kustannuksista. Samoin kunta saa periä maksun siitä, että katu tai yleinen alue on rajattu työmaaksi.

Kaivuluvan maksu määräytyy ilmoituksen tarkastamisesta ja töiden valvonnasta aiheutuneista kustannuksista. Samoin kunta saa periä maksun siitä, että katu tai yleinen alue on rajattu työmaaksi. Maksun perusteena on aika, alueen laajuus ja alueen keskeisyys sekä katurakenteen ikä.

Liikennealueen vuokrauksissa maksu määräytyy ilmoitusten tarkastamisesta, työnaikaisten liikennejärjestelyiden liikennevaikutusten, työn suorittamisen aiheuttamaan turvallisuusriskin sekä työn keston perusteella.

Yleisen alueen vuokrauksesta rakennustyöhön maksu määräytyy ilmoituksen tarkastamisesta ja töiden valvonnasta aiheutuneista kustannuksista. Samoin kunta saa periä maksun siitä, että katu tai yleinen alue on rajattu työmaaksi. Maksun perusteena on aika, alueen laajuus ja alueen keskeisyys.

Maksuja ei peritä Hämeenlinnan kaupungin kaupunkirakenteen rakennuttamissa infran yhteishankkeissa. Maksua ei peritä siltä ajalta, jonka alue on työmaana luvanhakijasta riippumattomasta syystä. Tällainen syy voi olla esimerkiksi muinaismuisto, jonka olemassaolosta ei ole tiedetty ja joka lain mukaan on suojeltu, tai kunta edellyttää samanaikaisesti asennettavaksi muita johtoja tai laitteita ja työmaata ei voida sulkea tai työssä edetä näiden syiden vuoksi.

Maksuluokkakartat löytyvät kaupungin internet-sivuilta (www.hameenlinna.fi/Katuluvat).

Hämeenlinnan kaupunginvaltuusto on vahvistanut taksan kokouksessaan 28.1.2019.

4.1.1. Tarkastus- ja valvontamaksu

Kaivutöiden tarkastus- ja valvontamaksu peritään luvassa määriteltyjen valvontakäyntien perusteella (€lupa). Maksuun sisältyy luvassa määritellyt valvontakäynnit (alku- ja vastaanottokatselmus, päällystekatselmus, liikennejärjestelykatselmus), takuutarkastus sekä liikennejärjestelysuunnitelman tarkistaminen ja läpikäyminen kohteen alkukatselmuksessa. Mikäli kohteessa pidetään useampia katselmuksia kuin luvassa on määritelty, lisätään maksuun ylimääräisistä valvontakäynneistä aiheutuneet kustannukset (€käynti).

Liikennealueen vuokrauksissa ilmoituksen tarkastuksesta peritään tarkastusmaksu. Alueen vuokraan sisältyvät luvassa määritellyt valvontakäynnit.

Vuokrattaessa yleistä aluetta rakennustyöhön peritään tarkastus- ja valvontamaksua maksuluokkien I, II ja III mukaisesti ja valvontamaksu sisältää ilmoituksen tarkastamisen sekä yhden valvontakäynnin kohteessa. Yleensä tämä käynti on aloituskatselmus, jossa tarkastellaan myös tilapäiset liikennejärjestelyt. Mikäli kohteessa pidetään useampia katselmuksia, lisätään maksuun ylimääräisistä valvontakäynneistä aiheutuneet kustannukset (€käynti).

4.1.2. Alueen käyttömaksun suuruuden määrittäminen

Alueen käyttömaksu määräytyy työn keston, alueen laajuuden ja keskeisyyden perusteella (€vrk/maksuluokka) käytettäessä aluetta kaivamiseen tai rakennustyöhön.

Liikennealueen vuokrauksen yhteydessä alueen käyttömaksun suuruus on sidottu työnaikaisten liikennejärjestelyiden vaikutukseen liikenteelle, työn suorittamisen aiheuttamaan turvallisuusriskiin sekä työn kestoon.

Luvan hakija ilmoittaa katulupahakemuksessa työhön tarvittavan alueen laajuuden. Työalue on rajattava mahdollisimman pieneksi, jotta liikenteelle aiheutuva haitta olisi mahdollisimman vähäinen. Mikäli alueen laajuus työaikana poikkeaa ilmoitetusta, on siitä viipymättä ilmoitettava lupaviranomaiselle ePermit-järjestelmän ennakkokyselyt ja viestit osion kautta. Työaluetta saa käyttää ainoastaan myönnetyllä alueella ja katuluvassa myönnettyyn tarkoitukseen. Ajoneuvojen pysäköinti työalueen sisäpuolella ilman lupaa on kielletty. Työalueen ulkopuolelle ei saa ilman lupaa varastoida mitään. Työkoneiden säilyttäminen työalueella tai sen ulkopuolella esim. leveällä jalkakäytävällä on ilman lupaa kielletty.

Työalue muodostuu rajatusta:

- yhtenäisestä alueesta
- yhdestä tai useammasta alueen osasta sekä niihin liittyvistä (jako)kaappi-, pylväs-, jatkos- yms. kaivanno(i)sta tai työalueista.

Työalue on koko se alue, jolla on tarve työskennellä haettavalla katuluvalla, ei esim. kerrallaan auki olevan kaivannon pinta-ala. Kaivannot on täytettävä viipymättä eikä niitä saa pitää tarpeettoman laajasti auki ja alueet on vapautettava yleiseen käyttöön mahdollisimman nopeasti.

4.1.3. Katuluvan maksuluokat

Kaivu- ja rakennustöihin liittyvien alueen käyttömaksut on jaettu kolmeen maksuluokkaan. Maksuluokkien alueet on esitetty maksuluokkakartoissa. Jatkossa kaivu- ja rakennustöihin liittyvät maksuluokat perustuvat kulloinkin voimassa oleviin katuluokituksiin ja viheralueiden hoitoluokituksiin.

Maksuluokka I

Maksuluokkaan I kuuluvat pääkadut, A 1 ja 2 hoitoluokan yleiset alueet ja rakennetut katuvihreät (nurmikot) sekä katumaksukarttaan punaisella merkityn alueen sisällä olevat ydinkeskustan kadut, jalkakäytävät / kevyen liikenteen väylät ja muut yleiset alueet.

Maksuluokka II

Maksuluokkaan II kuuluvat kokoojakadut ja niihin liittyvät jalkakäytävät / kevyen liikenteen väylät, A 3 hoitoluokan yleiset alueet ja rakentamattomat katuvihreät (niittoalueet).

Maksuluokka III

Maksuluokkaan III kuuluvat tontti- ja pihakadut ja niihin liittyvät jalkakäytävät /kevyen liikenteen väylät, B- ja C hoitoluokan yleiset alueet.

Jos työmaa-alue ulottuu useamman eri maksuluokan alueelle, käytetään maksun määrittelyssä pääsääntöisesti kalliimpaa maksuluokkaa.

Mikäli **uusille rakennetuille kaduille tai kevyen liikenteen väylille** haetaan katulupaa kadun valmistumisen jälkeen, peritään **katulupamaksut viisinkertaisina seuraavan kahden vuoden aikana**.

Mikäli kaduille tai kevyen liikenteen väylille, joiden **asfaltti/katurakenne on uusittu asfaltti-ohjelman mukaisesti tai jotka ovat saneerausohjelman mukaisesti saneerattu**, haetaan katulupaa päällystystyön valmistumisen jälkeen, **peritään katulupamaksut kaksinkertaisena seuraavan vuoden ajan**.

Hätätöiden ja kaapelin rikkoutumisten takia suoritettaville kaivutöille katulupamaksuja ei koroteta olemassa olevien toimijan rakenteiden osalta.

Mikäli katualueelle asennettavissa julkisivutelineissä on jalankulkutunnelit rakennustyön ajan, myönnetään maksuluokan mukaiseen alueen käyttömaksuun 25 % alennus jalankulkutunneleiden osuuksilta.

Liikennealueen vuokrauksiin liittyvät alueen käyttömaksut on jaettu kolmeen maksuluokkaan työnaikaisten liikennejärjestelyiden aiheuttaman vaikutuksen liikenteelle ja työn suorittamisen aiheuttamaan turvallisuusriskin mukaan. Maksuluokat ovat:

A-LUOKKA

- Suoritettavat liikennejärjestelyt ovat vähäiset, eikä yleisen alueen käyttöä olennaisesti rajoiteta, tai aluetta ei osoiteta varatuksi liikennemerkeillä ympärivuorokautisesti.

B-LUOKKA

- suoritettavat liikennejärjestelyt vaikuttavat liikennealueen käyttöön sulkemalla aluetta pois yleisestä käytöstä.

C-LUOKKA

- Suoritettavat liikennejärjestelyt vaikuttavat olennaisesti yleisten alueiden käyttöön. Työn suorittaminen edellyttää:
 - kadun tai kaistan sulkemista.
 - kevyen liikenteen yhteyden katkaisua tai siirtämistä esim. tien vastakkaiselle puolelle tai ajokaistan kautta.

4.2. Työaika

Jokaiselle työlle määritetään katuluvassa työaika (aloitus ja lopetus). Työaika myönnetään hakijan hakemuksessa ilmoittaman arvioidun työajan perusteella. Lupa-aikaa ei voida myöntää anotun mukaisena, jos kohteeseen on aiemmin myönnetty toinen katulupa samalle ajalle tai haettu työaika on alkanut ennen luvan myöntämistä. Tällaisissa tapauksissa lupatarkastaja määrittelee katulupaajan työajan / katuluvan voimassaoloajan. Lupaehdoissa määritellään lisäksi tarvittavista, hakijan tilattavista, katselmuksista.

Alueen käyttömaksu peritään luvassa ilmoitetusta alkamispäivämäärästä, ellei työn siirtymisestä ole ilmoitettu luvan voimassaoloaikana. Työaika katsotaan päättyneeksi, kun lupaehdoissa vaadittu kohdan 5.2.3 mukainen vastaanottokatselmus on pidetty tai päättymisilmoitus lähetetty kirjallisesti (sähköpostilla tai tekstiviestillä) kunnossapitomestarille. Alueen käyttömaksu peritään kaikilta päiviltä kunnes luvan hakija sopii kirjallisesti vastaanottokatselmuksesta.

Mikäli työ joudutaan keskeyttämään talven vuoksi, voidaan pyytää osittainen vastaanottokatselmus kohdan 5.2.2 mukaisesti. Työalueen on osittaisessa vastaanottokatselmuksessa oltava liikennöitävässä kunnossa. Keskeytyksen ajalta ei peritä maksua. Tavoitteena on, että viimeistelytyöt on tehty seuraavan vuoden kesäkuun puoleen väliin mennessä. Luvan saaja ilmoittaa viimeistelytyöiden alkamisajan sähköpostilla kunnossapitomestarille 14 vuorokautta ennen niiden suorittamista ja tilaa lopullisen vastaanottokatselmuksen viimeistelytyöiden valmistuttua.

Maksuluokkaan I kuuluvilla kaduilla ja muilla yleisillä alueilla työ pyritään ohjaamaan tehtäväksi hiljaisen liikenteen aikana. Aika määritetään erikseen katuluvassa.

4.3. Takuu-aika

Takuu-aika on liikennealueiden päällystetyillä osuuksilla kaksi (2) vuotta. Takuu-aika alkaa, kun työmaa-alue on vastaanotettu kohdan 5.2.3 mukaisesti. Takuutarkastukset suoritetaan sulan maan aikana. Mikäli työhön liittyy vihertöitä, takuuajan päättymispäivämäärä on vuosittain 30.9.

5. TÖIDEN SUORITTAMINEN KADUILLA JA MUILLA YLEISILLÄ ALUEILLA

5.1.Katselmukset

Lupaehdoissa määritellään kohteessa tarvittavat katselmukset ja ilmoitukset. Katselmuksien pyytäminen on työstä vastaavan vastuulla. **Lupapäätöksessä määritetyt katselmukset on aina pidettävä.** Töiden, joissa ei suoriteta kaivutöitä eikä tehdä merkittäviä liikennejärjestelyitä, lupapäätöksessä ei välttämättä edellytetä katselmuksien pitämistä. **Luvan saaja vastaa kuitenkin aina työkohteen turvallisuudesta ja liikenteenohjauksen toteuttamisesta,** vaikka luvassa ei olisi edellytetty katselmuksien pitämistä. Lisäksi työstä vastaavan on pyydettävä katselmus, mikäli työalueella havaitaan vaurioita ennen työsuoritusta tai sen aikana.

Työstä vastaavan on huolehdittava, että henkilökunta on perehdytetty katualueella työskentelyyn ja kohteen tilapäisiin liikennejärjestelyihin. Kaduilla työskentelevillä pitää olla voimassa oleva katu-/tieturva I -koulutus. Vaativissa rakennuskohteissa työnjohdolla pitää olla tarvittava pätevyys, esim. katu-/tieturva II -koulutus.

Työstä vastaavan on huolehdittava kiinteistöjen jätehuollon toimivuudesta sekä melu-, pöly- ja liikennehäiriöiden ilmoittamisesta työn vaikutuspiirissä oleville kiinteistöille.

Työstä vastaavan on huolehdittava, että työkohteessa on vähintään 500 mm x 700 mm kokoinen **työmaataulu** (ks. kuva 1), josta ilmenee **työn rakennuttaja, työn tarkoitus, ja työstä vastaavan urakoitsijan nimi ja puhelinnumero sekä kohteen arvioitu valmistumisajankohta.** Lyhytaikaisilla, alle kuukauden kestäville työmailla, riittää työstä vastaavan urakoitsijan nimi ja puhelinnumero (taulun koko A3).

Timo Timpuri AB
KOHDE...
RAKENNUTTAJA: AS Oy Asunto, isännöitsijä Ismo Isännöitsijä, p. 012 3456 789
PÄÄTOTEUTTAJA: Timo Timpuri AB, Timo Taitava, p. 098 7654 321
Työmaan valvoja:
AIKATAULU: Arvioitu valmistumisajankohta 1.1.2020

Kuva 1

Esimerkkikuva työmaataulusta.

5.1.1. Alkukatselmus

Alkukatselmus järjestetään ennen töiden aloittamista. **Työstä vastaava tilaa alkukatselmuksen ennen työn aloittamista** kaupunkirakenteen kunnossapitomestarilta (myöhemmin kunnossapitomestarilta). Katselmuksessa työstä vastaavalla pitää olla mukana katuluvan hyväksymispäätös liitteineen.

Katselmuksessa todetaan asfaltti- ja kivipäällysteiden laatu ja kunto sekä liikenteenohjauslaitteiden, ajoratamerkintöjen ja katukalusteiden sijainti ja kunto. Katselmuksessa todetaan myös puiden ja pensaiden sekä muiden istutusten laatu, kunto ja sijainti sekä niiden suojaustarve. Myös tilapäisten liikennejärjestelyjen toteuttaminen ja niiden esteettömyys käydään läpi katselmuksessa. Kunnossapitomestari merkitsee katselmuksen ja mahdolliset huomiot taustajärjestelmään.

Mikäli kaivutyö sisältää kestopäällystettyjen väylien poikituksia, alkukatselmuksessa tarkistetaan poikitusten sijoituspaikat. Kaikki kestopäällysteisten väylien poikitukset on ensisijaisesti suoritettava tunkkaamalla tai muulla vastaavalla menetelmällä, ei kaivamalla. Mikäli kaivaminen on ainoa mahdollinen työtapo poikituksen tekemiseen kohteessa, kunnossapitomestari voi antaa luvan poikituksen tekemiseen kaivamalla. Tästä on kirjattava merkintä taustajärjestelmään.

Mikäli katuluvassa on edellytetty työalueen aitaaminen alueen keskeisyyden, kaupunkikuvan, liikenneturvallisuuden tms. syyn vuoksi, aitaaminen on oltava suoritettuna alkukatselmukseen mennessä.

Pitämättömästä aloituskatselmuksesta peritään katuluvan mukainen tarkastus- ja valvontamaksu kaksinkertaisena.

5.1.2. Osittainen vastaanottokatselmus

Mikäli talven tai muun syyn takia työ joudutaan keskeyttämään, pidetään osittainen vastaanottokatselmus. Katselmuksessa todetaan, miltä osin alue on liikennöitävässä kunnossa. Liikennöitävät alueet on päällystettävä tilapäisellä päällysteellä kunnossapitomestarin ohjeiden mukaisesti.

Työaika katsotaan päättyneeksi talven ajaksi vain, jos työn suorittaja ilmoittaa siitä kirjallisesti (sähköpostilla tai tekstiviestillä) kunnossapitomestarille. Myöhemmin jatkettavasta työstä on tehtävä jatkoilmoitus kirjallisesti kunnossapitomestarille sekä lupatarkastajalle viimeistään kaksi arkipäivää ennen töiden aloittamista.

5.1.3. Vastaanottokatselmus

Työaika päättyy, kun työkohte on alkuperäistä vastaavassa kunnossa. Luvansaajan on tilattava vastaanottokatselmus kirjallisesti (sähköpostilla tai tekstiviestillä) kunnossapitomestarilta (=päättymisilmoitus). Jos katselmuksessa havaitaan virheitä tai puutteita päättyy työaika vasta, kun katselmuksessa havaitut virheet ja puutteet on korjattu sekä työalue on todettu hyväksytyksi vastaanotetuksi.

Jos luvansaaja ei ole tehnyt kirjallista päättymisilmoitusta kunnossapitomestarille viikon kuluessa katuluvan voimassaolon päättymisestä tai hakenut luvan voimassaoloaikana katuluvalla jatkoaikaa kirjallisesti lupaviranomaiselta, peritään luvansaajalta nelinkertainen tarkastus- ja valvontamaksu.

Työn takuu-aika kaupungin katu- ja yleisten alueiden osalta alkaa vasta, kun kohteessa on pidetty vastaanottokatselmus hyväksytyksi. Mikäli luvansaaja laiminlyö vastaanottokatselmuksen tilaamisen, takuuajan pituus on kolme vuotta.

5.1.4. Ylimääräinen valvontakäynti

Mikäli työmaalle joudutaan tekemään ylimääräinen valvontakäynti esim. luvan saajan laiminlyönnistä johtuen tai jos työtä ei voida vastaanottaa pyydettyssä vastaanottokatselmuksessa, peritään käynnistä hinnaston mukainen maksu. Työmaan edustajan pyynnöstä tehty ylimääräinen katselmus ei ole maksullinen.

Jos kohteella ei ole voimassa olevaa katulupaa, peritään luvattomasta käyttönotosta sanktiomaksu. Työ on silloin välittömästi keskeytettävä ja työtä saa jatkaa vasta, kun kohteelle on myönnetty katulupa.

5.2. Takuutarkastus

Kunnossapitomestari suorittaa kohteen takuutarkastukset ennen takuuajan päättymistä. Mikäli työkohteessa on työstä aiheutuneita vaurioita, niistä ilmoitetaan luvan saajalle, jonka on suoritettava korjaukset määräaikaan mennessä. Jos korjauksia ei ole suoritettu määräaikaan mennessä, suorittaa kaupunki kunnostustyöt ja laskuttaa työstä aiheutuneet kulut yleiskuluineen luvan saajalta.

6. TILAPÄISET LIIKENNEJÄRJESTELYT

Kun yleisellä alueella tapahtuva kulkeminen ja liikennöinti estyy tai häiriintyy työn vuoksi, on työlle haettava katulupa viimeistään kahta viikkoa ennen työn aloittamista. Lupahakemukseen on liitettävä tilapäinen liikennejärjestelysuunnitelma. Katulupaan on liitettävä tilapäisen liikennejärjestelyn suunnitelmapiirustus esim. mittakaavassa 1:500, 1:1000 tai 1:2000. Jos työ toteutetaan useassa vaiheessa, on jokaisesta vaiheesta oltava oma suunnitelma.

Yksinkertaisissa tapauksissa voidaan toimia julkaisun ”Tilapäiset liikennejärjestelyt katualueella” tyyppiratkaisujen tai tyyppipiirustusten tai kaupungin internetsivuilta löytyvien periaatekuvien mukaisesti edellyttäen, että ne soveltuvat työkohteeseen. Jos työhön liittyy kaivutöitä, on suunnitelmaan liitettävä myös kaivantojen suojaussuunnitelma.

Jos työn suorittamisen kohtaa jostain syystä tarvitsee muuttaa, tulee hakijan ilmoittaa muutoksesta lupatarkastajalle sekä kunnossapitomestarille ennen töiden aloittamista.

Kaivutöitä ja muita liikenteelle haittaa aiheuttavia töitä pitää välttää pääväylillä ruuhka-aikoina klo 6.30 – 8.30 ja klo 15.30 – 17.30.

Hakijan toimittaman liikennejärjestelysuunnitelman tarkistaminen sisältyy luvan hintaan. Jos suunnitelmassa on puutteita, hakijan on toimitettava korjattu suunnitelma ilmoituksen liitteeksi.

Erityisesti on huolehdittava joukkoliikenteen, jalankulun ja pyöräilyn turvallisista, esteettömistä ja sujuvista yhteyksistä. Myös liikkumisesteisten ja näkövammaisten on pystyttävä käyttämään jalankulkuväyliä turvallisesti. Liikennejärjestelyjen on toimittava myös pimeällä ja eri keliolosuhteissa.

6.1. Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen toimiminen on aina turvattava. Mikäli on mahdollista, ei joukkoliikenteen reittejä tule siirtää tai katkaista työn takia. Linja-autot ja muu raskas kalusto vaativat normaalia liikennettä enemmän tilaa. Tämä on aina huomioitava tilapäisten liikennejärjestelyiden suunnittelussa.

Linja-autoliikennettä ei saa koskaan katkaista. Mikäli reittejä joudutaan tilapäisesti muuttamaan tai pysäkkejä joudutaan työn takia siirtämään, tulee työstä vastaavan huolehtia vaihtoehtoisen reitin tai pysäkin järjestämisestä, sen opastuksesta sekä siitä tiedottamisesta kaikille asian-osaisille. Reitin tai pysäkin palvelutason tulee vastata alkuperäistä. Vaihtoehtoinen reitti pitää hyväksyttää kaupungin lupatarkastajalla.

6.2. Jalankulku ja pyöräily

Erityistä huomiota liikennejärjestelyissä pitää kiinnittää myös kevyen liikenteen väylän käyttäjiin työmaiden kohdalla. Jokaisen liikkujan pitää pystyä ohittamaan työmaa-alue turvallisesti ja erityisesti näkörajoitteiset ja pyörätuolilla tai lasten vaunujen kanssa liikkuvat tulee ottaa huomioon. Näiden käyttäjäryhmien huomioon ottamisella on suunnittelussa suuri merkitys väylän käytettävyyden kannalta. Niin kuin kaikkien muidenkin väylien kohdalla, myös jalankulku- ja pyöräilyreiteillä työmaa merkitään liikennemerkillä 142, tietyö. Mikäli kevyen liikenteen väylä joudutaan sulkemaan työn vuoksi, pitää korvaava reitti opastaa ja sen on oltava yhtä turvallinen ja esteetön kuin alkuperäisen reitin.

Kevyt liikenne pitää ohjata työmaan ohitse esimerkiksi ajoradasta yhtenäisellä, sulkulaittein erotetulla ja merkityllä reitillä, jonka leveyden jalankulkijoille tulee olla vähintään 1,5 m leveä. Mikäli kyseessä jalankululle ja pyöräilylle yhdistetty väylä, on leveyden oltava vähintään 2,5 m. Mikäli turvallisen ja oikein mitoitetun reitin järjestäminen työmaan ohitse ei ole mahdollista, pitää väylän käyttäjät opastaa edellisestä ja seuraavasta olemassa olevasta tai tilapäisestä suojatiestä kadun toisen puolen jalkakäytävälle.

6.3. Liikennejärjestelyistä tiedottaminen

Lupatarkastaja päättää siitä, edellyttääkö liikennejärjestelyjen laajuus niistä tiedottamista joukkotiedotusvälineissä. Työnsuorittajan tulee laatia tiedote hyvissä ajoin ennen työn alkua.

Tiedotteesta tulee ilmetä seuraavat asiat:

- olennaiset ajosuuntia ja pysäköintiä koskevat rajoitukset ja muutokset
- olennaiset muutokset jalankulku- ja pyöräväyliin
- mahdolliset kiertotiet
- muutokset joukkoliikenteessä
- työn sijainti ja tarkoitus sekä arvioitu kesto
- työstä vastaavan henkilön nimi ja puhelinnumero

Tarvittaessa tiedotetekstiä täydennetään kartalla, jossa järjestelyt ja niiden aiheuttamat muutokset esitetään opas- tai kantakarttapohjalla.

Työnsuorittaja toimittaa tiedoteluonnoksen em. tiedoilla varustettuna lupatarkastajalle, joka päättää lopullisen tiedotteen sisällöstä. Lupatarkastaja huolehtii tiedotteen jakelusta tiedotusvälineille ja ohjeistaa luvan saajaa muusta tiedottamisesta.

Tiedote tulee toimittaa viimeistään järjestelyjen tekemistä edeltävänä päivänä kello 12 (tai edeltävänä perjantaina, jos työt alkavat maanantaina). Mikäli liikenne joudutaan katkaisemaan tai järjeste-

lyt vaikuttavat joukkoliikenteeseen, on tästä ilmoitettava Kanta-Hämeen pelastuslaitokselle, alueelliselle hätäkeskukselle, poliisille, lupatarkastajalle sekä tiedotettava viestimille kolme vuorokautta ennen katkaisua.

6.4. Vastuu liikennejärjestelyistä

Katuluvan mukaisia liikennejärjestelyitä on noudatettava. Mikäli katuluvan mukaisia liikennejärjestelyitä ei voida jostain syystä kohteessa toteuttaa, pitää lupaan hakea muutosta ePermit-järjestelmän ”Ennakkokyselyt ja viestit” osion kautta, muuttuneet liikennejärjestelyt pitää hyväksyttää lupatarkastajalla.

Tilapäiset liikennejärjestelyt käydään läpi alkukatselmuksessa. Työstä vastaavan on nimettävä pätevä vastuuhenkilö (vähintään Tieturva 1 –koulutuksen omaava), joka vastaa työmaan työturvallisuudesta ja tilapäisistä liikennejärjestelyistä. Mikäli työtä suoritetaan pää- tai kokoojakadulla tulee vastuuhenkilöllä olla voimassa oleva Tieturva 2 -kortti.

Vastuuhenkilö valvoo rakennustyön liikennejärjestelyjä ja huolehtii siitä, että järjestelyt pysyvät ajan tasalla ja että ne palautetaan ennalleen työn päätyttyä. Hän vastaa myös työajan ulkopuolella liikennemerkkien ja liikenteenohjauslaitteiden kunnosta.

Kunnossapitomestarin liikennejärjestelyistä antamia ohjeita on noudatettava. Jos ohjeita ei noudateta, on lupaviranomaisella tarvittaessa oikeus teettää liikennejärjestelyt tai poistaa tarpeettomat järjestelyt työstä vastaavan kustannuksella.

Mikäli työmaan tekemillä liikennejärjestelyillä tai laiminlyönneillä aiheutetaan vaaraa turvallisuudelle, on kaupungilla lupa keskeyttää työmaa järjestelyiden korjausten ajaksi.

6.5. Liikenteenohjauslaitteet

Käytettävien liikenteenohjauslaitteiden on oltava Liikenneviraston hyväksymiä malleja. Kaikista liikenteenohjauslaitteista on käytävä ilmi omistajan yhteystiedot.

Kaikki tilapäiset liikenteenohjauslaitteet on sijoitettava omaan tukevaan jalustaan ja pylvääseen.

Pysyviin liikenteenohjauslaitteisiin ei saa kiinnittää tilapäisiä liikenteenohjauslaitteita. Ne eivät saa peittää pysyviä, käyttöön jääviä liikenteenohjauslaitteita, eivätkä aiheuttaa näkemäestettä tai törmäysvaaraa. Liikenteenohjauslaitteiden pystytys on suoritettava niin, että ne kestävät tuuli-, lumi-, yms. kuormat kaatumatta tai irtoamatta. Työn aikana vaurioituneet liikennemerkit uusitaan työstä vastaavan kustannuksella.

Alueella ennestään olevien liikennemerkkejä ja muita liikenteenohjauslaitteita ei saa luvatta poistaa. Tarvittaessa laitteet peitetään, siirretään paremmin havaittavaan paikkaan tai poistetaan tilapäisten liikennejärjestelyjen päätöksen mukaisesti.

Merkkien peittäminen

Tarpeettomat liikennemerkit **ensisijaisesti peitetään** siististi tarkoitukseen soveltuvilla harmailta peitelevyillä tai peitteillä. Peitteet on kiinnitettävä niin, että ne pysyvät paikallaan myös tuulella ja sateella. Peittämiseen ei saa käyttää jätessäkimuovia.

Erityisen tärkeää on peittää ryhmittymismerkit niin, että ne eivät johda harhaan.

Lyhytaikaisissa (alle 1 kk kestävä) opastustaulujen peittämisessä voidaan käyttää punaista teippiä, jolla vedetään taulun päälle kulmista kulmiin punainen vinoristi.

Merkkien siirtäminen ja poistaminen

Olemassa olevia liikennemerkkejä ja muita liikenteenohjauslaitteita **saavat siirtää ja poistaa vain kaupunkirakenteen kunnossapidon työntekijät**. Mikäli liikennemerkki tai muu liikenteenohjauslaite pitää siirtää tai poistaa tilapäisesti työmaan kohdalta, pitää tästä sopia kunnossapitomestarin kanssa alkukatselmuksen yhteydessä ja työn suorittamiseen on varattava riittävästi aikaa.

Varoitusvilkku tai sulkuvalo

Aina pimeän ja hämärän aikana sekä mahdollisuuksien mukaan muulloinkin, kun näkyvyys on rajoitettu, sulkuaita ja -puomi on varustettava vilkkuvalla keltaisella tai kiinteällä punaisella valolla. Kiinteää punaista valoa käytetään, jos tie on kokonaan suljettu ja sulkemiskohdasta on käännyttävä takaisin.

Varoitusvilkkua voidaan käyttää myös tehostamassa varoitusmerkkien ja merkin 511 (suojatie) näkyvyyttä työmaa-alueella.

Siirtokehotukset

Siirtokehotustaululla voidaan varata joko tilaa ajoneuvoille tai työmaalle. Siirtokehotustaulut pitää asettaa vähintään 48 tuntia ennen varaustarpeen alkua. Jos paikalle on jo aiemmin asetettu siirtokehotus- infotaulu, se pitää ottaa huomioon uusissa järjestelyissä.

Siirtokehotuksen voimassaoloajan umpeuduttua tulee merkki poistaa välittömästi ja tehdä uusi siirtopöytäkirja paikalla olevista ajoneuvoista sekä toimittaa se alkuperäisen siirtokehotus info- taulun pystyttäneelle taholle.

Siirtokehotustaulun paikka riippuu alueen pysyvistä liikennejärjestelyistä sekä varattavan alueen sijainnista risteuksiin nähden. Merkkejä asennettaessa asentajan pitää kirjata paikalle pysäköidyt ajoneuvot ja toimittaa ilmoituksen siirtokehotuksen asettamisesta pysäköinninvalvontaan.

Siirtokehotus poistaa aina paikkoja asukas- ja asiakaspysäköinnistä. Tämän haitan vähentämiseksi pitää siirtokehotukseen merkitä päivämäärien lisäksi aluevarauksen tarpeen kellonajat. Siirtokehotuksena käytetään virallista siirtokehotustaulua.

6.6.Pysäköiminen

Ajoneuvon pysäköinti työalueen sisäpuolella ilman lupaa on kielletty. Katu- ja yleisiä alueita ei vuokrata työmaapysäköintiin.

Katulupahakemuksessa ja liikennejärjestelysuunnitelmassa on selvitettävä kaikki työn suorittamiseksi välttämättömät ajoneuvot, joiden on työn suorittamisen vuoksi tarpeen pysäköidä alueella. Katuluvassa yksilöidään työn suorittamiseen liittyvät ajoneuvot, joiden pitäminen alueella on sallittu.

Kuorman purkaminen ja lastaaminen eivät tarvitse erillistä lupaa, mikäli ne suoritetaan tieliikennelakia noudattaen.

6.7. Nostotyöt ja niiden liikennejärjestelyt

Vastuut

Työstä vastaava vastaa liikenteen turvallisuudesta, sujuvuudesta ja työmaaturvallisuudesta sekä tilapäisten liikennejärjestelyiden toimivuudesta työkohteessa. Työstä vastaavan on valvottava ja tarvittaessa kunnostettava järjestelyt sekä oltava tavoitettavissa myös viikonloppuisin ja tavanomaisen työajan ulkopuolella.

Mikäli liikennejärjestelyt eivät vastaa luvassa myönnettyjä, voi kaupunki keskeyttää työn kunnes puutteet liikennejärjestelyissä on korjattu.

Selvitykset

Ennen nostotöiden aloittamista työstä vastaava on velvollinen selvittämään työalueella sijaitsevat maanalaiset rakenteet, kuten johdot, maanalaiset tilat (mm. vanhat halko- ja hiilikuilut, kellarit) ja niiden kantavuudet, katulämmitysalueet sekä muut maanalaiset rakenteet.

Osa kadun pintamateriaaleista on herkkiä vaurioitumaan jo pienemmällä kuormalla. Erityisen helposti vaurioituvia ovat betonilaatat ja –kivet sekä graniittilaatat ja –kivet.

Työalue

Nostotyöt edellyttävät usein tilan varaamista nosturille asettamalla siirtokehotustaulu sekä toisaalta jalankulun ohjaamista työkohteen ja nosturin ohitse. Suorittaessa nostotöitä järeällä ajoneuvoalustaisella nosturilla voi tulla kyseeseen kadun katkaisu kokonaisuudessaan.

Nostotöiden vaatimaa tilaa mietittäessä tulee ottaa huomioon koneen vaatiman tilan lisäksi myös itse työn vaatima tila. Työn vaatimaan tilaan vaikuttaa esim. työn luonne ja nostosäde.

Sulkulaitteet on pystytettävä heti, kun työkone tai materiaaleja on tuotu paikalle. Jalankulkijat eivät missään vaiheessa saa joutua ohittamaan työmaata ajoradan kautta liikenteen seassa.

Nosturi on sijoitettava katualueelle siten, että siitä on mahdollisimman vähän haittaa liikenteelle. Nosturi on sijoitettava ajoradan sijasta pysäköintiruutuun, mikäli se on mahdollista työkohteessa.

Liikennejärjestelyt

Nostotöiden liikennejärjestelyissä on huomioitava erityisesti yleinen turvallisuus. Työalue on aidattava siten, että **kulku työalueen läpi on estetty**. Liikenne on ohjattava turvallisesti nostokoneen ja taakan ohi. **Taakan nostaminen käytössä olevan liikenneväylä yli on ehdottomasti kielletty.**

Nosturin työalueesta varoitetaan aina tietyömerkillä 142. Merkit asennetaan siten, että ne varoittavat tarvittaessa molemmista suunnista tulevia katualueen käyttäjiä. Mikäli nosturi sijaitsee risteyksen välittömässä läheisyydessä, asennetaan tietyömerkit, tietyömerkki 142 ja lisäkilpi 811 (kohde risteävällä tiellä), myös risteäville kaduille.

Jalankulkijat saa opastaa tien yli ainoastaan suojatien kohdalta. Jalankulkijoita ei saa ohjata ajoradalle, mikäli sille ei ole erikseen ajoneuvoliikenteestä erotettua reittiä.

Pyöräily voidaan ohjata ajoradalle, jos ajorata on rauhallinen ja nopeusrajoitus ajoradalla alhainen (maks. 40km/h). Mikäli pyöräily ja jalankulku on eroteltu toisistaan normaalitilanteessa, pyritään erottelu säilyttämään myös työmaan aikaisissa järjestelyissä. Lippusiimaa ei saa käyttää eri liikennemuotojen erottamiseen toisistaan.

Ajoneuvonosturissa käytetään aina nosturin kiinteitä varoitusmajakoita työn aikana.

Liikenteenohjaajia voidaan käyttää sekä ajoneuvo-, että kevyenliikenteen ohjaukseen. Käytettäessä liikenteenohjaajia on huomioitava liikenteenohjaajia koskevat pätevyysvaatimukset sekä heidän varusteitaan koskevat vaatimukset. Liikenteenohjaajan on annettava suostumuksensa tehtävässä toimimiseen.

Liikenteenohjaajaksi määrättyyn henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Liikenteenohjaajia tulee olla riittävä määrä ja heidän tulee olla perehdytettyjä työhön. Lisäksi hänen tulee olla normaalin terve täysi-ikäinen. Liikenteenohjaajat varustetaan III-luokan turvaliiveillä ja pienoisliikennemerkki 311:llä (Ajoneuvolla ajo kielletty). Liikenteenohjaaja ei saa pysäyttää liikennettä muuten kuin käyttämällä merkkiä 311.

Työstä vastaava huolehtii, että työkohteena olevan kiinteistön asukkaille ja muille toimijoille on järjestetty turvallinen kulku kiinteistöön keskeytyksettä. Tarvittaessa nostotyö on suoritettava kiinteistön mahdollisten liiketilojen ollessa suljettuina.

7. KUNNOSSA- JA PUHTAANAPITO

Työstä vastaava huolehtii tilapäisistä liikennejärjestelyistä ja niiden kunnossa- ja puhtaanapidosta kustannuksellaan.

Kaivannon ympäristö on pidettävä siistinä ja kaivumaiden kulkeutuminen ympäristöön liikenteen mukana on estettävä. Työstä vastaava vastaa lisäksi kustannuksellaan auraustöissä syntyneiden valtien poistamisesta työmaa-aitojen vierustoilta, mikäli ne haittaavat yleistä liikennettä. Mikäli näin ei menetellä, kaupungilla on oikeus suorittaa kaivualueeseen liittyvien yleisten alueiden talvikunnossa- ja puhtaanapitotyöt luvan saajan kustannuksella. Työnaikaisten väylien pinnan tasaisuuteen ja liukkauden torjuntaan on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Työmaa-alue ympäristöineen on pidettävä puhtana työn aikana. Työmaan loppusiivous on tehtävä ennen väliaikaisten liikennejärjestelyjen poistamista. Loppusiivousaika kuuluu työkohteen työaikaan.

8. KAIVUTÖISSÄ NOUDATETTAVAT MÄÄRÄYKSET JA OHJEET

8.1. Ennen työn aloittamista

Ennen kaivutöiden aloittamista hakemuksen **tekijän on selvitettävä kaapeleiden ja muiden maanalaisten laitteiden ja rakenteiden sijainti** (esimerkiksi sähkö- ja telekaapelit, kaukolämpö, vesi- ja viemärijohtot, sulanapitojärjestelmät, liikenteen ohjausjärjestelmät, kiinteistöjen rakenteet ja mahdolliset varausputket) sekä verkonomistajan ohjeet rakenteiden varomisen, suojauksen ja siirtojen osalta.

Liikennevalokaapeleiden sijaintitietojen näytöt pitää tilata kaupunkirakenteen kunnossapidon liikennevaloista vastaavalta **kunnossapitomestarilta vähintään 5 vrk ennen näytön ajankohtaa**. Mikäli kaapelinäyttö joudutaan tekemään alle viiden vuorokauden varoitusaajalla, peritään näyttö-maksua kaupunkirakenteen kunnossapidon voimassa olevien taksojen mukaisesti.

8.2. Kaivutöiden yleiset ohjeet

Kaivumassojen varastointi työalueelle on kielletty. Alueilla, joissa massojen läjityksestä ei aiheudu haittaa, voidaan kaivantoon palautettavien maa-ainesten varastoinnista sopia kunnossapitomestarin kanssa.

Oja-alueilla rakenteet on sijoitettava siten, että niistä ei aiheudu haittaa ojan kunnossapidolle. Koh-teissa, joissa ei ole toimivaa avo-ojaa, on sijoittamissyvyydestä sovittava alkukatselmuksessa. Mini-mipeittosyvyys on 0,7 metriä. Oja-alueilla rakenteet on sijoitettava vähintään 1,2 metrin syvyyteen kadun pinnasta mitattuna.

Valumavesien ja kaivannosta pumpattavien vesien poisjohtaminen ei saa häiritä liikennettä eikä aiheuttaa haittaa ympäristölle. Vesien johtamisesta viemäriin on sovittava HS-veden kanssa.

Kaivanto tehdään niin leveäksi, että se voidaan koneellisesti tiivistää rakenteen molemmilta puo-lilta.

Kaivutöiden tekemisessä noudatetaan asiakirjoja:

- Nämä katuluvan lupaohjeet ja –ehdot, ja niiden nojalla annetut luvat määräyksineen
- Kaapelikaivantotyöt, yleinen työselostus; Suomen kuntaliiton ohjeita
- Asfalttiurakan asiakirjat, työselostus; Suomen Kuntaliitto ja PANK ry
- Asfalttinormit; PANK ry
- Betoni- ja luonnonkivituotteet päällysterakenteena, Suomen kuntatekniikan yhdistys ry (SKTY); SKTY n:o 14
- Tilapäiset liikennejärjestelyt katualueella, Suomen kuntatekniikan yhdistys ry (SKTY)
- Rakennusurakan yleiset sopimusehdot, YSE (RT 16–10660)
- InfraRYL, Infrarakentamisen yleiset laatuvaatimukset, osa 1 Väylät ja alueet
- Kunnallisteknisten töiden yleinen työselitys 2002 (KT02); Suomen Kuntaliitto (Rakennustieto Oy) voimassa niiltä osin, kun asiasta ei mainintaa viimeisimmässä voimassaolevassa InfraRYL - julkaisussa
- Esteettömän ympäristön suunnittelukortti SuRaKu 8, tilapäiset liikennejärjestelyt
- Yleisohjeet liikennemerkkien käytöstä, Tiehallinto
- Liikennemerkkien käyttö kaduilla, Kuntaliitto
- Tienrakennustyömaat; Tiehallinto
- Viherrakentamisen yleinen työselostus, Viherympäristöliitto ry
- Hämeenlinnan kaupungin rakennusjärjestys
- Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojelumääräykset
- Viheralueiden hoito, Viherympäristöliitto ry
- Kaivuohje, HS-vesi

Kaivutöissä käytetään kulloinkin viimeisintä voimassaolevaa asiakirjaa tässä pätemisjärjestyksessä.

8.3. Kaivannon suojaus

Työalue on eristettävä suoja-aidoilla, sulkupuomeilla ja -pylväillä, jotka ovat Liikenneviraston hyväksymiä malleja.

Kaikkien jalankulun ja pyöräilyn sekä kaivannon välisten suojalaitteiden on ehdottomasti oltava nojaamisen kestäviä. Lippusiimoja ja muovinauhoja voidaan käyttää ainoastaan suojausaitojen yhteydessä liikenteen optiseen ohjaukseen, ei koskaan kaivannon suojaukseen eikä työalueen rajaamiseen.

Kaivantojen suoja-aidat tulee varustaa heijastavalla materiaalilla ja niiden vähimmäiskorkeus on 110 cm. **Työstä vastaava on vastuussa siitä, että kaivannon suojaukset ovat kunnossa kaikkina aikoina, myös työajan ulkopuolella.**

Mikäli kaivannon suojaukset eivät täytä annettuja ehtoja, on kaupungilla oikeus keskeyttää työt, kunnes suojaukset ovat korjattu ehtojen mukaisiksi.

8.4. Kaivannon tekeminen rakentamattomalle/pohjaamattomalle kadulle

Rakentamattomilla kaduilla on kaivusvyvyksissä huomioitava kadun lopullinen korkeustaso, pohjaussyvyys ja siirtymäkiilat. Kaivannon pohjaussyvyys määritellään routamitoituksen perusteella siten, että routivia maa-aineksia ei tarvitse vaihtaa kadun rakentamisen/saneerauksen yhteydessä. Luvan saaja vastaa edellä mainittujen töiden suorittamisesta kustannuksellaan.

8.5. Louhintatyöt

Louhinta- ja räjäytystöissä on noudatettava voimassa olevia säädöksiä ja määräyksiä.

8.6. Kaivannon täyttö ja tiivistys

Uusien tai siirrettyjen johtojen sijainnin kartoitus on tehtävä ennen kaivannon peittämistä.

Kaivannon täyttö on tapahduttava kadun rakennekerroksia sekoittamatta. Pohjamaan ja suodatinhiekan sekoittuminen muiden rakennekerrosten kanssa tulee estää kaivuvaiheessa. Kaivanto täytetään ja tiivistetään enintään 30 cm:n kerroksina. Kaivanto täytetään ja tiivistetään viimeisimmän voimassaolevan InfraRYL, Infrarakentamisen yleiset laatuvaatimukset, osa 1 Väylät ja alueet -ohjeen mukaisesti.

Kohdassa 9.1.2 on taulukko katuluokan mukaisten rakennekerrosten paksuuksista. Asfalttipäällysteen alapuolinen kantava kerros tehdään kalliomurskeesta tai sorasta. Kantava kerros on tehtävä aina uudesta materiaalista.

Jakava kerros tehdään kalliomurskeesta, murskesorasta tai sorasta ja suodatinkerros suodatinhieka. Jakavassa ja suodatinkerroksessa voidaan käyttää kaivettuja kadun rakennekerroksia, elleivät ne ole sekoittuneet.

Kiviainesten seulontatulokset on pyydettäessä toimitettava luvan antajalle. Lämpöeristeiden käyttö katurakenteessa sallitaan vain poikkeustapauksissa. Asennettaessa kunnallisteknisiä johtoja tai putkikanaaleja, tulee asfaltoidut pää- ja kokoojakadut mahdollisuuksien mukaan pyrkiä alittamaan tunkkaamalla tai poraamalla.

Epäselvissä tilanteissa pitää pyytää kunnossapitomestarilta täydentäviä ohjeita.

8.7. Rakennekerrosten kantavuus

Päällysteen alapuolisten (sitomattomien) kerrosten on ennen lopullista päällystystä täytettävä viimeisimmän voimassaolevan InfraRYL, Infrarakentamisen yleiset laatuvaatimukset, osa 1 Väylät ja alueet -ohjeen mukaiset kantavuusvaatimukset. Kantavuusmittaustulokset on pyydettyä toimitettava luvan antajalle. Kaupungilla on oikeus suorittaa kohteessa kantavuusmittauksia. Työstä aiheutuneet kustannukset laskutetaan luvan saajalta, mikäli kantavuusarvot eivät täytä vaatimuksia. Jos kantavuusarvot eivät täytä asetettuja vaatimuksia, voidaan kohde määrätä korjattavaksi tai määrätä kohteelle pidempi takuu-aika.

Mikäli rakennekerrokset on toteutettu ohjeistuksen vastaisesti, on kaupungilla oikeus korjata rakennekerrokset luvanhakijan kustannuksella.

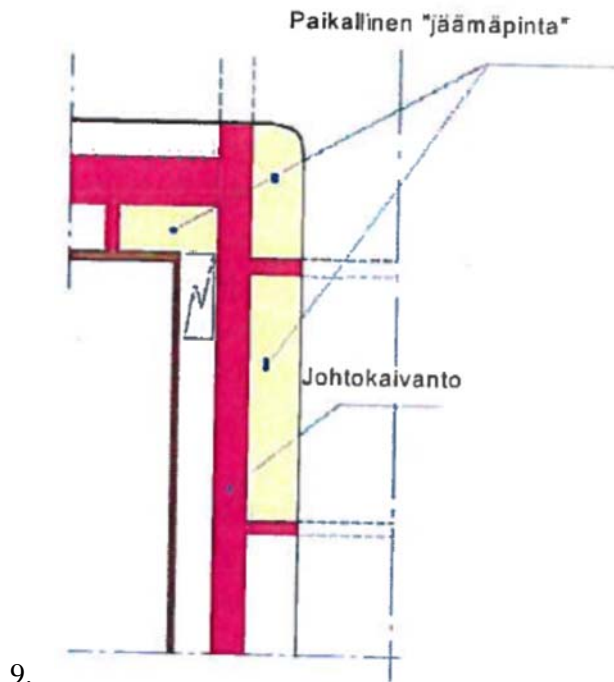
8.8. Päällystystyöt

8.8.1. Vanhan päällysteen leikkaukset

Päällystystyön yhteydessä asfalttipäällysteen reunat leikataan suoriksi ajoradoilla vähintään 0,5 m ja muilla alueilla vähintään 0,2 m kaivannon kantavan reunan yli. Liikennettä vasten olevat terävät työsaumat viistetään niin, ettei sauman yli ajettaessa synny äkillistä iskua. Mikäli kaivannon reuna on sortunut aiheuttaen niin sanottuja ryöstöjä, leikataan asfaltin reuna edellä kuvatulla tavalla suoraksi vähintään 0,5 m leveämmäksi koko kaivannon matkalta.

Kaikkien saumojen, myös työsaumojen, tulee olla suoria ja kadun suuntaisia tai kohtisuoraan kulku-suuntaan nähden. Kapein päällystettävä alueen leveys on 1,0 m. Alle 2,0 m leveillä jalkakäytävillä, korokkeilla, kevyen liikenteen väylillä tai erotetuilla kaistoilla päällystys suoritetaan koko leveydeltä. Leveämmillä käytävillä päällystystyö on suoritettava siten, että päällysteeseen jää vain yksi pituussuuntainen sauma, jonka etäisyys on vähintään 1,0 m käytävän tai erotetun kaistan reunasta tai aiemmin tehdystä saumasta. Mikäli aiemmin tehtyjä saumoja on useita, antaa kunnossapitomestari lisäohjeita alkukatselmuksen yhteydessä. Maksuluokan I alueella olevilla jalkakäytävillä on päällystystyö suoritettava aina koko käytävän leveydeltä. Suojatiekorokkeet on aina päällystettävä koko leveydeltään.

Mikäli päällysteen reunan leikkauksen jälkeen kaivannon viereen jää alle 10 m²:n suuruisia erillisiä saarekkeita vanhaa päällystettä, on nämä alueet päällystettävä uudelleen kaivannon päällystystyön yhteydessä (ks. kuva 2).

9. Mallikuva asfalttialueen päällysteen yhdenmukaistamiseksi

Ajoradoilla noudatetaan edellä mainittuja periaatteita kuitenkin siten, että kadunsuuntaiset saumat eivät saa sijoittua ajourien kohdalle. Epäselvissä tapauksissa kunnossapitomestari antaa lisäohjeita. Viherkaistalla kaivannon on oltava riittävän kaukana päällysteen reunasta, ettei se vaurioidu.

9.1.1. Tilapäinen päällyste

Jos varsinaista päällystettä ei ole heti saatavilla on laitettava tilapäinen päällyste. Päällysteellä on sama tasaisuusvaatimus kuin kaivantoa ympäröivällä kulutuskerroksella. Tilapäinen paikkausmassa ei saa olla tahraavaa.

Kaivannon tilapäisen ja lopullisen päällysteen tulee olla vanhan päällysteen tasossa.

Työstä vastaavan on huolehdittava siitä, että tilapäinen päällyste pysyy liikennettä tyydyttävässä kunnossa ja tasaisena.

9.1.2. Päällystekerrokset

Lopulliset päällystekerrokset on tehtävä mahdollisimman pian, kuitenkin neljän viikon kuluessa kaivutyön valmistumisesta. Jäätäneen maan aikana tehdyn kaivutyön lopullinen päällyste on tehtävä katuluvan maksuluokkiin I ja II kuuluvissa kohteissa 31.5. mennessä ja maksuluokkaan III kuuluvissa kohteissa 30.6. mennessä.

Päällystekerrosten on oltava vähintään samat ja saman vahvuiset kuin muuallakin kadussa, kuitenkin yhteensä 15 cm:n vahvuiset. Kulutuskerrosmassassa (ylin kerros) käytettävän kiviaineksen on oltava luokaltaan vähintään samaa kuin muuallakin kadussa. Taulukossa 1 on esitetty Hämeenlinnassa käytettävät vähimmäispäällystevahvuudet ja -laadut.

Taulukko 1

Vähimmäispäällystevahvuudet ja – laadut Hämeenlinnassa.

Katuluokka	Massatyyppi	Kiviaines	MAX		Kantavan kerroksen	
			rouhe-%	Massamäärä	yläosa	Massamäärä
I	SMA 11 - 16	A _N 10	0	100	ABK 32	150 + 120
	KBVA 11	A _N 10	0	90	ABK 32	150 + 120
	AB 16 -22	A _N 10	0	120	ABK 32	150 + 120
II	AB 16	A _N 14	15	120	ABK 32	120
	AB 11	A _N 14	15	100 - 120	ABK 32	120
III	AB 11 - 16	A _N 19	30	100 - 120		
	PAB-B 11 - 16	A _N 19	30	100 - 120		
Kevyen liikenteen väylä	AB 8 - 11	A _N 19	30	100		
sirotepinta	PAB-B 11 - 16	A _N 19	30	100 - 120		
	AB 8 - 11	A _N 19	30	100		
sorakadut	SrM/KaM 11 - 16			100 mm		
sorapintaiset kevyen liikenteen väylät	SrM/KaM 8 - 11			100 mm		
kivikadut	Tehdään esimerkkikuvan mukaan					

9.1.3. Asfalttipäällysteet

Asfalttipäällysteen ja sirotepintauksen korjaukseen tarvittavat erityisohjeet saa kunnossapitomestariilta. Ennen lopullisen päällysteen **päällystystöiden aloittamista** on otettava yhteys kunnossapitomestariin.

9.1.4. Sora- ja sirotepintaiset kadut

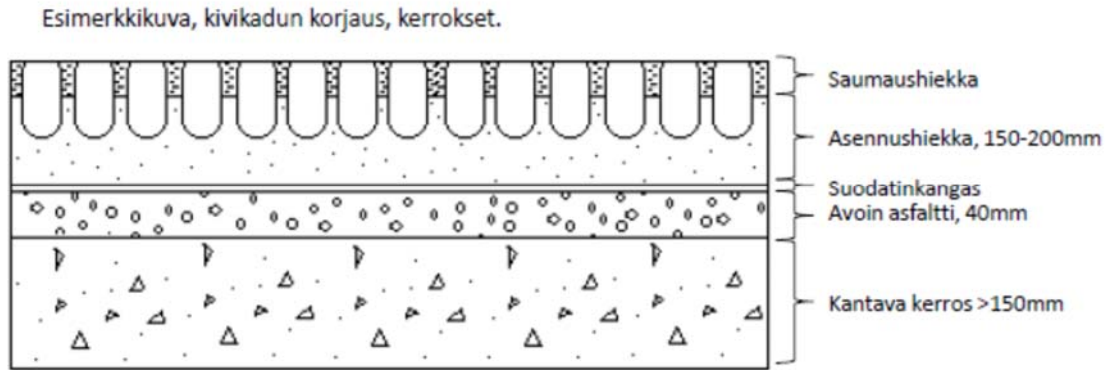
Sora- ja sirotepintaiset kadut on kunnostettava alkuperäistä vastaavaan kuntoon.

9.1.5. Puistokäytävät

Puistokäytävät on kunnostettava alkuperäistä vastaavaan kuntoon.

9.1.6. Kivikadut

Kivikadut on kunnostettava kuvan 3 mukaisesti.

Kuva 3 Kivitadun korjaus.

9.1.7. Kiveykset

Ennen kiveyksen korjaustyöhön ryhtymistä on ympäröivää kiveystä purettava vähintään kohdan 9.8.1. ”Vanhan päällysteen leikkaukset” mukaisesti siten, että kaivannon korjattu pinta liittyy juohevasti vanhaan ympäröivään päällysteeseen.

Betoni- ja luonnonkivipäällysteet on korjattava laadultaan (väri, muoto, materiaali ja kuvio) samoilla tuotteilla kuin mitä poistettu päällyste on ollut. Purettu materiaali on käytettävä uudelleen, mikäli ne eivät ole vaurioituneita tai kuluneita (ajoradat).

Puretut kivimateriaalit ovat Hämeenlinnan kaupungin omaisuutta ja niiden varastoinnista on sovittava tapauskohtaisesti kunnossapitomestarin kanssa.

Talviaikaan kivetystä purettaessa on purkukohta sulatettava lämmittämällä se siten, että voidaan työskennellä kesäolosuhteita vastaavasti.

9.1.8. Reunatuot

Kaivutyön yhteydessä liikkuneet reunatuot on palautettava kadun korkeuden mukaiseen asemaan. Mikäli reunatukien asemasta on epäselvyyttä (sivusuunta tai korkeusasema), tulee kunnossapitomestarilta pyytää korjausohjeet. Kaikissa tapauksissa korjaustoimenpiteet on suoritettava siten, että silmämääräisessä tarkastelussa linjaukset näyttävät luontevilta. Reunatukityyppinä käytetään kadun alkuperäistä tyyliä.

Jos reunatuki on kaivutyön yhteydessä katkennut, on työstä vastaavan korvattava se kustannuksellaan ehjällä kivellä.

Mikäli suojatien kohdalla joudutaan kaivamaan, on suojatien reunatukien korjauksesta keskusteltava aina kunnossapitomestarin kanssa.

9.2. Muut rakenteet ja merkinnät

9.3. Kansistot

Kaikkien katualueille (tai muille yleisille alueille) rakennettavien kaivojen kansistojen kantavuusvaatimus on 40 t ja asfaltoiduilla alueille niiden tulee olla säädettävää (”kelluvaa”) mallia.

9.4. Kaiteet, liikennemerkkit jne.

Vaurioituneet kaiteet on korjattava tai uusittava (lopputuloksessa ei saa näkyä vauriojälkiä).

Voimassa olevien liikennemerkkien ja muiden liikenteenohjauslaitteiden havaittavuutta ei saa estää. Tarvittaessa edellä mainitut laitteet siirretään kunnossapitomestarin määrittelemään havaittavaan paikkaan kaupunkirakenteen kunnossapidon toimesta. Kaupunkirakenteen kunnossapito voi laskuttaa työstä aiheutuvat kulut luvan saajalta.

Vaurioituneet liikennemerkkit on uusittava työstä vastaavan kustannuksella.

9.5. Ajoratamerkinnät

Ajoratamerkinnät on tehtävä viimeisimpien voimassa olevien normien mukaisesti, mm. InfraRYL ja Liikennevirasto.

Vaurioituneet tai muutetut tiemerkinnot on korjattava viikon sisällä kaivannon lopullisesta päällystämisestä.

9.6. Suojatien uudelleenmerkintä

Suojatie on merkittävä uudestaan kokonaisuudessaan. Kunnossapitomestarin harkinnalla voidaan jättää suojatie merkitsemättä uudelleen.

10. VIHERTYÖT

Kaikissa vihertöissä tarkempia lisätietoja ja ohjeita puiden, kasvien jne. suojaukseen, poistamisiin, istutuksiin ja korjauksiin antavat kaupunkirakenteen kunnossapidon puistomestarit (myöhemmin puistomestari).

Kunnossapitomestari kutsuu puistomestarin tarvittaessa aloituskatselmukseen ennen kuin työt aloitetaan viheralueella. Samoin puistomestari kutsutaan tarvittaessa kunnossapitomestarin toimesta loppukatselmukseen töiden päätyttyä. Yleensä on tarkoituksenmukaista pitää myös välikatselmuksia työmaan aikana.

Mikäli jälkitöitä ei toteuteta vaatimusten mukaan, on kaupungilla oikeus teettää työt kaupunkirakenteen kunnossapidolla luvan saajan kustannuksella.

10.1. Nurmikko

10.1.1. Rakennustyönaikainen suojaus

Nurmialueella tulee välttää liikkumista eikä säilytettävälle nurmialueelle saa varastoida tms. eikä liikkua työkoneilla tai ajoneuvoilla tai muutoin tarpeettomasti vahingoittaa. Vaadittaessa nurmialue suojataan tilapäisellä puuaidalla.

10.1.2. Vaurioiden korjaus

Rakennustöiden yhteydessä syntyneet vauriot korjataan hoitoluokan edellyttämällä tavalla, viimeisimmän voimassa olevan julkaisun Viheralueiden hoito mukaan. Vauriokohtien kasvualusta tehdään

olemassa olevan mukaiseksi. Takuuajan jälkeen nurmikkoalueiden tulee olla hoitoluokan mukaisia. Tarkempia ohjeita saa puistomestareilta.

10.1.3. Nurmikon teko ja alkuhoito

Kylvönurmikko

Nurmikon alusrakennekerrokset tasataan ja niiden päälle levitetään uusi kasvualustakerros. Kasvualustan paksuuden pitää olla tiivistyksen jälkeen vähintään 200 mm. Kasvualustana käytetään peruslannoitettua ja kalkittua multaseosta, joka täyttää viherrakentamisessa käytettävien kasvualustojen laatuvaatimukset (viimeisimmän voimassaolevan InfraRYL:n mukaisesti). Kasvualusta tasataan ja tiivistetään jyrämällä esimerkiksi verkkojyrällä, jonka paino on noin 80 kg. Nurmikonsiementä kylvetään 2–3 kg/aari. Kylvön jälkeen siemen mullataan haravoimalla se kevyesti noin sentin syvyyteen. Multauksen jälkeen kylvetty alue jyrätään vielä kertaalleen. Valmiissa nurmikossa ei ole irtokiviä, ja se on tasainen, jotta koneellinen hoito onnistuu.

Siirtonurmikko

Siirtonurmea käytetään A1-luokan puistoissa, sekä kaupunkikuvallisesti merkittävillä alueilla ja eroosioherkissä paikoissa.

Työ tehdään viimeisimmän voimassaolevan InfraRYL:n mukaisesti. Nurmikkoalueiden tulee olla takuuajan jälkeen vihertyneitä ja niiden viherpeittävyys yli 90 %.

Hoito

Luvan hakija vastaa nurmialueen hoidosta hyväksytyyn vastaanottokatselmuksen asti.

10.2. Pensaat

10.2.1. Rakennustyönäikainen suojaus

Yksittäispensaat ja pensasryhmät suojataan yhtenäisellä ja tukevalla lauta-/lankkuaidalla (korkeus 1,5 m), ellei puistomestarin kanssa toisin sovita. Aitaus tulee tehdä siten, että pensaat sijaitsevat selkeästi aitauksen sisäpuolella.

10.2.2. Pensaan/pensaiden väliaikainen poisto

Pensaiden siirrosta on aina erikseen sovittava puistomestarin kanssa. Kasvukauden aikana pensaita siirrettäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota kasteluun ja kosteuden ylläpitoon. Pensaat siirretään paakun kanssa varjoisalle paikalle ja niiden juuret peitetään kostealla turve-multaseoksella. Juuret kastellaan hyvin ennen mullalla peittämistä. Pensaita pitää kastella siirreistutuksen ajan kerran viikossa. Siirron jälkeen urakoitsija leikkaa pensaita kuivat ja vioittuneet oksat pois. Talvella pensaita ei voi siirtää vaan ne on aina uusittava. Uuden pensaat istutetaan keväällä puistomestarin ohjeiden mukaan. Mahdollisesta pensaan/pensaiden poistosta aina keskusteltava puistomestarin kanssa.

10.2.3. Pensaiden uudelleen istutus

Pensaat istutetaan takaisin entisille etäisyyksille toisistaan ja entiseen syvyyteensä niin, että juuret peittyvät maan alle. Pensaita ei saa istuttaa liian syvään eli maanpinta tulee juuren kaulan tasolle. Kasvualusta tiivistetään pensaan ympäriltä kevyesti polkien. Istutuksen jälkeen pensaat kastellaan hyvin (n. 10 l vettä/pensas). Keskeisillä alueilla käytetään kesäkuukausina astiataimia.

10.3. Puut

10.3.1. Puun poisto/siirto

Puun kaataminen tai siirto on ehdottomasti kielletty! Mikäli työ vaatii puun poistoa, on se mainittava lupaa haettaessa tai saatava puun kaatamiselle erikseen lupa. Huomioitava on myös luonnonpuut, jotka jäävät vaarallisen lähelle kaivannon reunaa.

10.4. Rakennustyönäikainen suojaus

Yksittäiset puut

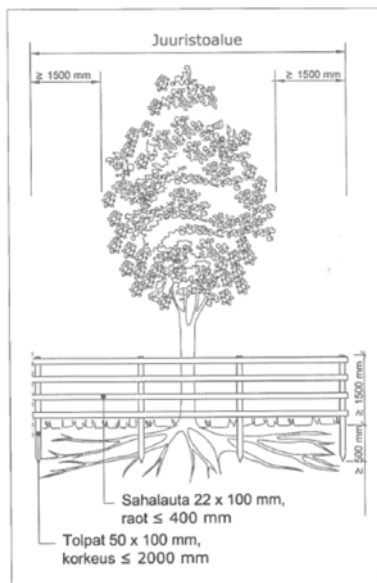
Latvus

Oksia ei saa poistaa, katkoa tai sitoa kiinni. Mikäli esimerkiksi latvuksen alla ei ole riittävästi liikumatilaa koneille, on otettava yhteys puistomestariin.

Runko

Rungon suojaustavasta päätetään aloituskatselmuksessa. Puun runko voidaan suojata kahdella tavalla:

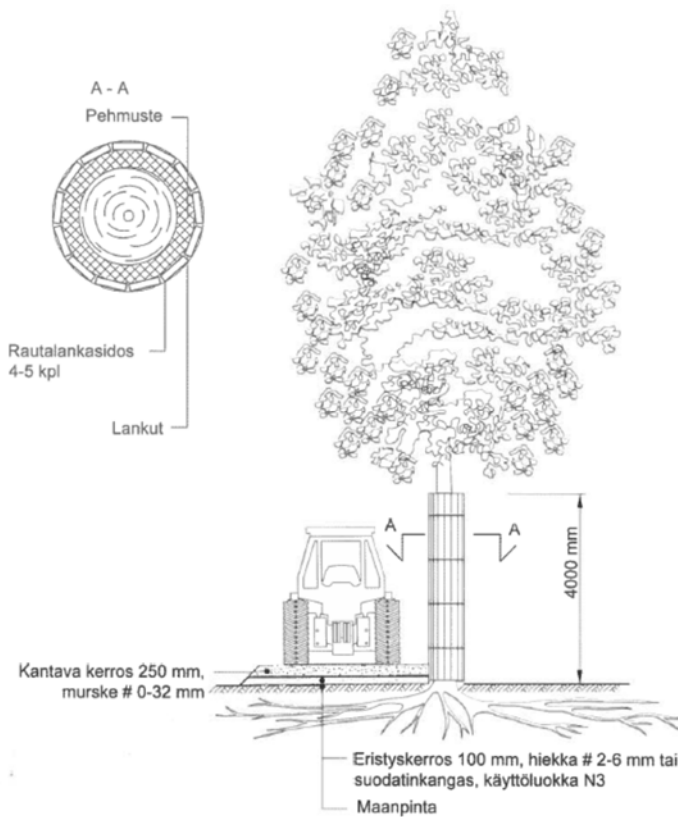
Tapa 1: Rakennetaan tukeva lauta-aita puun ympärille latvuksen reunoihin asti (ks. kuva 4).

Kuva 4

Puiden suojaus aidalla. Lähde: Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT'11, s. 21, Viherympäristöliiton julkaisu 49.

Tapa 2: Suojataan puun runko yhtenäisellä laudoituksella. Laudoitus ulotetaan puun alimpiin oksiin saakka, max. 4 metrin korkeuteen. Laudat tulee sitoa yhteen esimerkiksi rautalangalla 4–5 kohdasta. Puun ja laudoituksen väliin asennetaan pehmuste (ks. kuva5).

Kuva 5

Puun juuriston ja rungon suojaus. Lähde: Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT'11, s. 22, Viherympäristöliiton julkaisu 49.

Juuristo

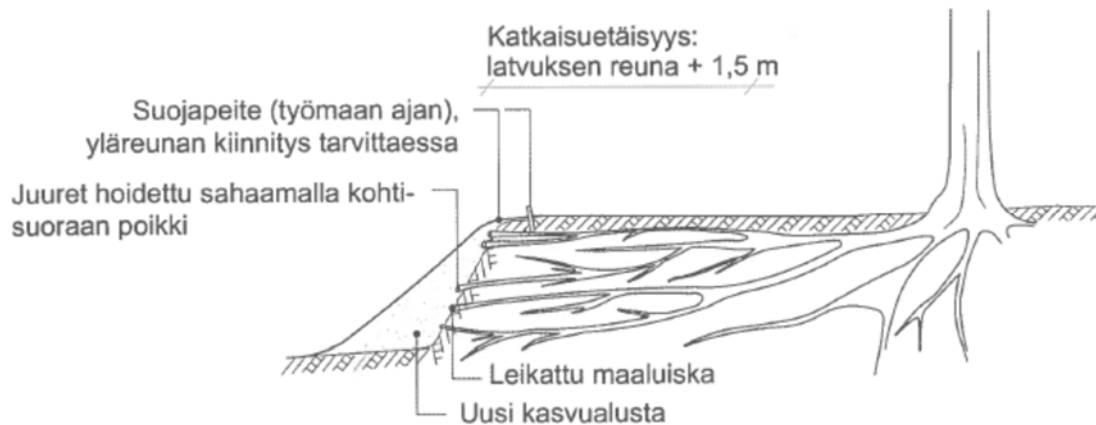
Kaivutöitä ei saa tehdä 2,5 metriä lähempänä puunrunkoa. Jos kaivutöitä joudutaan tekemään tätä lähempänä, asiasta on sovittava puistomestarin kanssa.

Jos rakennustöiden yhteydessä joudutaan liikkumaan tai rakennustarvikkeita säilytettäessä puun juuristoalueella, pitää juuristo suojata rakentamalla juuristoalueelle kantava suojakerros (juuristoalue = latvuksen leveys). Olemassa olevan maan päälle levitetään eriste- tai vahvistekerros (esimerkiksi suodatinkangas tai 100 mm eristyskerros raekoko 2-6 mm). Eristekerroksen päälle tehdään kerros sorasta tai sepelistä (raekoko 15/50 mm). Kerroksen paksuuden tulee olla vähintään 250 mm (ks. kuva 5). Suojauksen poistaminen ei saa aiheuttaa vaurioita puun juurille tai rungolle.

Mikäli kaivussa paljastuu suuria juuria (halkaisija > 4 cm), kaivannon reunat tuetaan puunkohdalta ja puun juuret suojataan peittämällä ne kostealla turpeella.

Talvella paljastuneet juuret suojataan välittömästi peittämällä ne säkkikankaalla tai turpeella.

Vaurioituneet juuret tulee leikata heti terveeseen puuhun asti. Ennen lopullista kaivannon täyttämistä katkaisukohta tulee peittää kasvualustalla ja suojata suodatinkankaalla (ks. kuva 6).

Kuva 6

Puun juuriston suojaus kaivutöiden yhteydessä. Lähde: Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT'11, s. 23, Viherympäristöliiton julkaisu 49.

Puuryhmät

Puuryhmät suojataan tukevalla lauta-/lankkuaidalla. Aitauksen korkeuden tulee olla 1,5 metriä ja sen tulee ulottua latvuksen ulkoreunaan asti (kuva 9). Aidatulla alueella ei saa varastoida rakennus- tarpeita tms. Työkoneiden tai ajoneuvojen liikkuminen suojatulla alueella ei ole sallittua.

10.5. Kukkaistutusten, pensaiden ja puiden vauriot

Tuhoutuneet tai vaurioituneet kukkaistutukset uusitaan puistomestarin ohjeiden mukaisesti.

Pensaiden ja puiden vauriotapauksissa on aina viipymättä otettava yhteys puistomestariin. Mikäli pensas tai puu on työstä johtuen pahoin vaurioitunut, se uusitaan urakoitsijan kustannuksella. Run- kovauriot tai pahoin vaurioituneet puut korvataan alkuperäistä vastaavilla terveillä puilla. Korvaus- summa määräytyy viimeisimmän voimassaolevan kasvillisuuden arvonmääritys KAM:n mukaan. Erityisesti on huomioitava puun ympäristön muutokset, joista voi johtua esimerkiksi puun kaatu- misvaara. Työalue tulee saattaa ohjeiden mukaiseen kuntoon sovitun ajan kuluessa.